

Riksdagens protokoll 1996/97:6

Torsdagen den 26 september

Kl. 14.00 – 15.04

Protokoll
1996/97:6

Välkomstord

Anf. 1 TREDJE VICE TALMANNEN:

Riksdagen gästas denna vecka av en grupp parlamentariker från Botswana som kommer att följa frågestunden från läktaren.

We welcome our honoured guests from Botswana.

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 19 och 20 september.

2 § Avsägelser

Tredje vice talmannen meddelade att *Björn Samuelson* (v) anhållit om att bli entledigad från uppdraget som ledamot av riksdagen.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Tredje vice talmannen meddelade att *Anne Hølmekakk* (v) anhållit om att bli entledigad från uppdraget som ersättare för ledamot av riksdagen.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Tredje vice talmannen meddelade att *Kristina Svensson* (s) av sagt sig uppdraget att vara suppleant i socialutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

3 § Anmälan om kompletteringsval till socialutskottet och trafikutskottet

Prot. 1996/97:6
26 september

Tredje vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Catherine Persson som suppleant i socialutskottet efter Kristina Svensson samt under Ingegerd Sahlströms ledighet anmält hennes ersättare Hans Hoff som suppleant i trafikutskottet.

Tredje vice talmannen förklarade valda till

suppleant i socialutskottet
Catherine Persson (s)

suppleant i trafikutskottet
Hans Hoff (s)

4 § Frågestund

Anf. 2 TREDJE VICE TALMANNEN:

I dagens frågestund kommer följande statsråd att delta: försvarsminister Thage G Peterson, inrikesminister Jörgen Andersson, arbetsmarknadsminister Margareta Winberg, näringsminister Anders Sundström, statsrådet Leif Blomberg och statsrådet Björn von Sydow. Försvarsminister Thage G Peterson besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde inom regeringen. Frågorna till övriga statsråd förutsätts beröra deras ansvarsområde inom regeringen.

Jag hälsar statsråden välkomna.

Jag erinrar om att såväl frågorna som svaren bör vara korta och att det dessutom är möjligt för även andra än frågeställaren att ställa kompletterande frågor, om de är i direkt anslutning till den tidigare frågan.

Försvarspolitik

Anf. 3 ARNE ANDERSSON (m):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till försvarsministern. Det är nu för de flesta bekant att vi har litet olika uppfattning om vad som är lämplig försvarsekonomi. Jag tänker ändå inte fråga om det utan mera peka på den ytterligare och icke-redovisade försämring av försvarsekono-

min som trots allt döljer sig bakom siffrorna i den proposition som vi har fått.

Det första gäller det ensidiga förbudet att använda antipersonella minor. Hur har försvarsministern tänkt sig att ersättningsfunktionen, ekonomiskt eller materiellt, skall kunna lösas? Det har vi inte fått något besked om.

Det andra är en oss emellan gammal fråga, men jag vill upprepa den nu, för den hör hit: Hur tänker sig försvarsministern att vi långsiktigt skall lösa frågan om den mycket stora materieförslitningen i vår internationella verksamhet? Om det tillåts att rulla vidare blir den tillsammans med andra saker, i en redan svag försvarsbudget, utomordentligt svår att hantera.

Anf. 4 Försvarsminister THAGE G
PETERSON (s):

Herr talman! Det är riktigt att vi har haft en väldigt stark förslitning av vår materiel nere i Bosnien i vår bataljon. Vi utrustar vår FN-styrka med utomordentligt moderna och kostsamma vapen, för flera hundra miljoner kronor. För att vara alldeles korrekt inför kammarens ledamöter skall jag säga att det var ett belopp som låg en bit över en och en halv miljard. Förslitningen påverkar naturligtvis försvarsekonomin i övrigt.

Den andra frågan är om avvecklingen av antipersonella minor på något sätt skall betalas. Jag anser inte det. Detta beslut kommer riksdagen, om riksdagen följer regeringens förslag, att fatta i ett utomordentligt bra säkerhetspolitiskt läge då vi icke har något militärt hot mot Sverige. Med det menar jag att vi kommer att ha möjligheter att under åtskilliga år anpassa vårt försvar utan att använda personminorna. Med den stora försvarsbudget vi har i Sverige bör försvaret enligt min uppfattning klara av även den uppgiften.

Anf. 5 ARNE ANDERSSON (m):

Herr talman! Det må vara så, försvarsministern, att det just nu inte är redovisat hur det avses ersättas. Däremot hade jag kanske förväntat mig att försvarsministern hade en idé - om vi nu har det goda säkerhetspolitiska läget, vilket varken försvarsministern eller jag vet, att vi har gott om tid - om hur de borde ersättas i vår försvarsmakt. Det borde kunna redovisas. Det skulle åtskilligt förbättra bilden av vårt försvar. Det är ändå så, försvarsministern, att vår

Prot.

1996/97:6

~~26 september~~

trovärdighet avgör vi inte här hemma, utan det är omvärlden som avgör om vi är säkerhetspolitiskt trovärdiga. För den skull är det viktigt att vi har en idé också om detta.

Anf. 6 Försvarsminister THAGE G
PETERSON (s):

Herr talman! Jag beklagar att inte Moderata samlingspartiet ville ställa upp för samtal med regeringen i försvarsfrågan. Den gamla stabilitet som högern och Moderaterna alltid har visat i försvarsfrågan, att resonera, är som bortblåst i dag. Har Arne Andersson goda idéer på den här punkten hälsar jag det med glädje och hoppas att de, om inte förr, kan komma till uttryck i försvarsutskottet.

Det sägs ibland att vi inte har modern materiel i det svenska försvaret. Det är inte sant. Jag får mycket ofta uppskattning från gästande försvarsministrar, som säger att vi har ett utomordentligt modernt och materielrikt försvar i Sverige. Det är inte så som någon tidning gör gällande att vi bara har gamla Monarkcyklar.

I den här situationen förser vi flygvapnet med ett eget flygplan för flera tiotals miljarder. Den svenska kustflottan har inte varit bättre utrustad än vad den är i dag. I morgon tar vi emot den tredje nya ubåten i Gotlandsklassen. Vi beställer nya ytstridsfartyg i miljardklassen. Armén förses med nya stridsvagnar, hemvärnet skall moderniseras, och mycket mer. Det är alltså ett skämt som odlas här och var ute i landet att Sverige inte skulle ha modern materiel i det svenska försvaret. Tvärtom har vi ett starkt och modernt försvar, och det skall vi ha också i fortsättningen.

Anf. 7 ARNE ANDERSSON (m):

Herr talman! Om det senaste är vi fullkomligt överens. Vi har en modern materiel. Den har å andra sidan *frågestund* aldrig - det skulle vi också kunna vara överens om - varit volymmässigt mindre omfattande än nu.

Herr talman! Jag vill gärna kommentera detta att vara inbjuden att delta i samtalen. Jag tror att försvarsministern hade litet otur. Den dag vi hade samtalet hade Svenska Dagbladet publicerat hur man avsåg att lösa försvarsmaktsorganisationen. Var det inte litet väl sent att komma med en inbjudan för att bli tagen på fullt allvar? I den frågan menar jag verkligen allvar. Vi vill inte bli tillvitade för att vi inte tar politiskt ansvar.

Anf. 8 Försvarsminister THAGE G
PETERSON (s):

Herr talman! Jag blev oerhört ledsen när inte Moderaterna, som enligt traditionen är ett försvarsvänligt parti, ville ställa upp på försvarssamtal. Med Centerpartiets ledare var jag fullt överens om att vi med det underlag vi hade resonerat oss fram skulle fråga Moderaterna om de hade synpunkter och ville diskutera frågan. Men Moderaterna kom med ett nej. Det har inte förvånat bara mig, Arne Andersson. Det har förvånat moderater runt om i landet, inte minst moderata yrkesmilitärer, som inte känner igen sitt parti när man inte ens vill vara med och påverka försvarets utformning. Det är något nytt som har hänt under Carl Bildts frånvaro.

Anf. 9 BERTIL PERSSON (m):

Herr talman! Jag vill först säga att jag tycker att vi skall vara mycket medvetna om att det är Anders Björck som är orsaken till att Sveriges försvar exempelvis har leopardstridsvagnar i stället för de centurionvagnar som var gamla redan när de köptes i början på 50-talet.

Försvarsministern har i TV sagt att han enbart tagit militära hänsyn när han lagt ut förslagen om regementsnedläggningar. Sedan lägger försvarsministern ner LV4 i Ystad, trots att överbefälhavaren av både ekonomiska och övningsmässiga skäl har föredragit att bevara LV4. Hur kan det här dubbla budskapet vara möjligt?

Prot.
1996/97:6
~~26 september~~

Prot. 1996/97:6
26 september

Anf. 10 Försvarsminister THAGE G
PETERSON (s):

Herr talman! Vilken försvarsminister som är orsak till vad i materielfrågor är väldigt svårt att säga, eftersom utveckling och forskning kring ett materielprojekt och ett inköpsprojekt faktiskt tar mer än de tre år som en mandatperiod tidigare bestod av. Jag tar inte åt mig äran av att vi nu producerar JAS för fullt - det var ju ett beslut som fattades i början av 80-talet - och ubåtarna som vi nu sjösätter vid Kockums ligger på en gammal beställning. Så det är, Bertil Persson, litet väl enkelt att säga att en leverans som kommer under en viss försvarsministertid så att säga är en produkt av denne försvarsministers åtgärder.

Sedan skulle jag kunna påpeka att försvarets ekonomi vid den tidpunkt då jag trädde till som försvarsminister var sönderkörd. Detta baserar jag på överbefälhavarens och Försvarsmaktens uppgifter om att inte mindre än tre femtedelar av den verksamhetsneddragning som jag nu tvingas till är resultatet av händelser som inträffade före den nuvarande regeringens tillträde.

Nej, vi har inte tagit några regionalpolitiska hänsyn i den här propositionen. Skulle vi ha gjort det hade vi ju pekat ut Söderhamn som en flygflottilj som borde ha varit kvar, och i stället hade vi lagt ned Ängelholm. Den plats i landet som kanske är mest sårbar för att förlora jobb, Söderhamn, förlorar enligt regeringens förslag sin flygflottilj. Det bevisar att vi har tagit försvarspolitiska hänsyn. Nu säger Bertil Perssons partikamrater landet runt att vi har tagit partipolitiska hänsyn. Men varför har jag då lagt ned en flygplats i en socialdemokratiskt styrd kommun, Söderhamn, men bevarat den i Ängelholm, som ju, som Bertil Persson känner till, är en moderatstyrd kommun?

Det förslag som nu ligger på riksdagens bord är alltså försvarspolitiskt och försvarsekonomiskt motiverat, ingenting annat. Mytbildningen kring de här förslagen fortsätter emellertid ute i landet, men på något sätt skall väl sunt förnuft och ärlighet segra också i den här kammarens debatter. Jag har goda förhoppningar när det gäller riksdagen på den punkten.

Anf. 11 BERTIL PERSSON (m):

Herr talman! Vad gäller försvarsministerns sista uttalande hoppas jag verkligen samma sak.

Det är ju på det viset att JAS var beställd långt innan Anders Björck blev försvarsminister, men leopardstridsvagnarna var det förvisso icke.

Försvarsministern talar här om att byta Ängelholm mot Ystad. Detta är ju just ett regionalpolitiskt resonemang. Jag vill här påpeka att det faktum att Kockums har blivit av med ubåtsbeställningar, vilket skapar mycket stora problem där nere, är av regionalpolitisk betydelse men också av säkerhetspolitisk betydelse. Därutöver vill jag fråga försvarsministern: Anser försvarsministern att Östersjöutloppen inte längre kan anses vara av strategisk betydelse?

Anf. 12 Försvarsminister THAGE G
PETERSON (s):

Herr talman! Bertil Persson är faktiskt okunnigare i försvarsfrågor än vad jag tidigare trodde. Söderhamn och Ängelholm är flygflottiljer. Där flyger man. För Ystads del är det däremot fråga om luftvärn. Därför kan man inte jämföra Söderhamn och Ystad. Boråsalternativet kombinerat med Ystad och flyttning av K3 från Karlsborg till Borås skall i stället jämföras med Halmstadsalternativet. Man kan alltså inte blanda argument och flygflottiljer på det sätt som Bertil Persson gör här. Jag skall gärna ställa upp och ge en lektion på det här området vid tillfälle.

Åtgärder mot arbetslösheten

Anf. 13 KARIN STARRIN (c):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till arbetsmarknadsminister Margareta Winberg.

Det gäller ju nu att hitta alla typer av flexibla lösningar för att minska arbetslösheten. Vi har ett fint exempel på hur man kan jobba flexibelt i norra Hälsingland, på HIAB i Hudiksvall. Företagsledning och fackliga organisationer var där överens om att man skulle låta de 640 anställda jobba fyradagarsvecka. Detta var man helt överens om, och man fick stöd av länsarbetsnämnden, men regelverket hos AMS sade ifrån.

Jag blev därför glad när jag i dagens tidning läste en intervju med arbetsmarknadsministern. Hon säger där att hon visst skulle kunna tänka sig en sådan lösning som att de anställda får

Prot.
1996/97:6
~~26 september~~

Prot. 1996/97:6
26 september

---

jobba fyradagarsvecka och stämpla en dag i veckan.

Vad är det nu som gäller? Vill arbetsmarknadsministern verkligen medverka till att arbetsmarknadspolitiska medel, statliga pengar, skall kunna användas till att låta de anställda jobba fyradagarsvecka och stämpla den femte dagen?

Anf. 14 Arbetsmarknadsminister

MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Jag har studerat det aktuella företaget mycket noga. Det Karin Starrin säger här är alldeles riktigt. Det man på det här företaget har kommit överens om i en lokal överenskommelse är inte möjligt med dagens regler. Jag har träffat såväl företagsledning och fackliga organisationer som representanter för kommunen och diskuterat frågan. Efter den diskussionen känner jag mig ganska positiv till att man lokalt försöker lösa det här, kanske på ett annat sätt, som stämmer överens med regelverket. Jag tycker nämligen att det är rätt så orimligt att ställa de här två förslagen mot varandra, så att man av regelskäl tvingas att välja ett av dem, som gör 128 personer - tror jag att det var - arbetslösa.

Vad gäller regelverket finns en utredning som blir klar inom 14 dagar och som tittar på a-kassefrågorna i ett större perspektiv. Den utredningen skall ut på remiss under hösten, och någon gång efter nyår kommer vi att lägga fram en proposition om a-kassan. Väldigt många frågor kommer att ingå i den propositionen. Enligt vårt nuvarande utredningsarbete är det möjligt att också frågor som har att göra med arbetstiden kommer att vara med.

Anf. 15 KARIN STARRIN (c):

Herr talman! Det gäller ju att titta på de regler som gäller just i dag och hur dessa regler i dag berör människor. Vid det här företaget hade man kunnat rädda 128 personer, som nu blir arbetslösa. Det är klart att man så långt det är möjligt försöker hitta utbildningsmöjligheter på lokal nivå för de här människorna. Men eftersom företagsledning och fackliga organisationer var överens, liksom man var överens över alla politiska partigränser, skulle deras överenskommelse mycket väl ha kunnat tillmötesgå.

Vi har i dag i tidningen fått beskedet att arbetsmarknadsministern menar att detta borde vara

möjligt, men jag vet fortfarande inte hur jag skall tolka det hon säger här. Vad tycker arbetsmarknadsministern, var står hon i just den här frågan?

Prot.
1996/97:6
~~26 september~~
frågestund

Anf. 16 Arbetsmarknadsminister
MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Mina uttalanden i tidningen i dag skall tolkas som att jag menar att detta borde vara möjligt i framtiden. Men enligt de regler vi har i dag är detta inte möjligt, så därvidlag har länsarbetsnämnd och arbetsmarknadsverk gjort en korrekt tolkning. Skall man ändra på det här regelverket låter det sig inte göras genom att ministern tycker någonting - internt eller offentligt - utan det är faktiskt riksdagen som skall säga sitt i de här frågorna, och det får riksdagen möjlighet att göra i anslutning till att vi lägger fram vår a-kasseproposition efter nyår.

Nordbanken

Anf. 17 PER ROSENGREN (v):

Herr talman! Jag har en fråga till Anders Sundström. Med anledning av ryktena om sammanläggningen av det två stora affärsbankerna S-E-Banken och Handelsbanken undrar jag om man inom regeringen har börjat diskutera utförsäljningen av Nordbanken, om man tänker ändra politik i den delen.

Anf. 18 Näringsminister
SUNDSTRÖM (s):

ANDERS

Herr talman! Regeringen har deklarerat sin avsikt att sälja ut ett antal tillgångar, däribland sina aktier i Nordbanken, vid ett lämpligt tillfälle när det är bra för staten. Det finns ingen anledning att ompröva detta. Det regeringen gör är dels att sanera ekonomin, dels öppna för konkurrens också i banksektorn. Vi har glädjande nog fortsatt kraftigt fallande räntor. Vi närmar oss nu snabbt den tyska räntenivån. Det finns ingen anledning att ändra på politiken.

Anf. 19 PER ROSENGREN (v):

Herr talman! Den verklighet som vi nu upplever innebär inte någon möjlighet till ökad konkurrens utan snarare en risk för en ökad monopolisering

av bankväsendet. Man diskuterar nu en sammanslagning mellan S-E-banken och Handelsbanken. Det finns också diskussioner om att slå ihop Föreningsbanken med sparbankerna. Man säger att det har blivit en ökad konkurrens och att räntorna har fallit. Räntorna har inte alls fallit i den utsträckning som man vill. Vi har i dag en realränta som är högre än någonsin. Räntan skulle vara betydligt lägre om vi hade haft en vettig konkurrens.

Man är alltså inte beredd att inom regeringen ta upp en förnyad diskussion kring detta när verkligheten drastiskt förändras.

Anf. 20 Näringsminister ANDERS
SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Vår avsikt är ju inte att se till att Nordbanken går upp i någon annan bank. Meningen är att vi skall gå ur som ägare och att någon annan skall träda in som ägare. Det förändrar ju inte konkurrensbilden ett enda dugg. Vad regeringen vill verka för är att öka konkurrensen på detta område. Där sker hela tiden en snabb internationalisering, där marknaden inte längre stängs av några nationsgränser. Det jobbar vi mycket hårt med. Jag hävdar att det är den vägen vi skall gå. Det handlar inte om ett ökat statligt ägande i banksektorn och att det skulle leda till att konkurrensen ökar. Det finns inga som helst belägg för att det skulle vara någon framgångsrik väg.

frågestund

Anf. 21 BO
NILSSON (s):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till arbetsmarknadsministern. Jag har i dag fått ett mycket pessimistiskt brev från en ung person från Dalarna som har rehabiliterats på Samhall. Nu är han färdig att få ett jobb i Samhall. Han får då beskedet att det är anställningsstopp på Samhall fram till nästa årsskifte, vilket innebär att man diskuterar förtidspension för denne 30-årige grabb från Dalarna.

Jag undrar om det kan vara rimligt att spara på det sättet att sådana situationer kan uppstå.

Anf. 22 Arbetsmarknadsminister
MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Jag uppfattar två frågor i den fråga Bo Nilsson ställer. Dels frågan om den omstrukturering som pågår inom Samhall, dels frågan om möjligheterna för arbetshandikappade att över huvud taget få ett jobb.

När det gäller omstruktureringen av Samhall är det ett beslut som Samhalls ledning och styrelse har tagit, och det innebär att man avser att förändra inriktningen från produktion till mera av tjänsteproduktion. Det är någonting som regeringen inte kan påverka. Jag tror i och för sig att man gör en riktig bedömning när man går mot mera av tjänsteproduktion.

Den andra frågan handlar om vilka möjligheter sådana personer som den Bo Nilsson refererar till skall ha att få ett jobb. Jag menar att det bästa för arbetshandikappade är om man kan bereda dem ett arbete, antingen inom Samhall eller med ett lönebidrag inom offentlig sektor eller på den öppna marknaden.

Det pågår en utredning om detta. I budgetpropositionen säger vi att de regler som gäller i dag för personer med lönebidrag inom allmännyttiga organisationer skall gälla ett halvt år till så att utredaren blir klar med sina nya regler. Vi räknar med att det skall bli klart före jul. Målsättningen med de reglerna är att fler skall kunna beredas arbete med lönebidrag.

Anf. 23 BO NILSSON (s):

Prot. 1996/97:6
 26 september

Herr talman! Arbetsmarknadsministern vet ju att de besparingskrav som har ställts på Samhall innebär att man har ett anställningsstopp. Det innebär att 3 500 färre kommer att vara anställda i Samhall nästa årsskifte. Den här personen, som kan utföra ett arbete i Samhall, förhindras att göra detta, och man diskuterar i stället förtidspension.

Det är det jag frågar om. Är det ett rimligt sätt att spara på, att den här personen får pension i stället för att jobba aktivt och därmed tjäna pengar och kunna betala skatt till samhället?

Anf. 24 Arbetsmarknadsminister
 MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Jag kan ju inte diskutera ett enskilt fall, men som princip kan jag säga att det alltid är bättre om en arbetshandikappad kan få ett arbete - det må vara i Samhall eller med lönebidrag - än att bli förtidspensionerad. Självfallet är det så. Men här har staten, lika väl som kommunerna eller landstinget, inget system för att se till hur helheten skall fungera. Vi har våra olika rör för pengarna, som jag brukar säga, och det finns ingen koppling mellan rören.

Maj-Inger Klingvall och jag diskuterar detta ganska ingående. Vi diskuterar hur vi skall få en koppling. När jag drar ned på exempelvis Samhall eller lönebidrag åker Maj-Inger Klingvalls anslag upp med automatik. Det är en otillfredsställande lösning. Vi undersöker om det finns någon möjlighet att göra något åt det. Än har vi inte hittat den goda karamellen. Vi fortsätter att arbeta på det.

Jämställdhet och ekologi

Anf. 25 EWA LARSSON (mp):

Herr talman! Jag vill också ställa en fråga till arbetsmarknadsministern. Jämställdhet och ekologi skall ju vara två bärande teman för att halvera den öppna arbetslösheten, kunde vi läsa i sysselsättningspropositionen. Nu undrar jag om arbetsmarknadsministern anser att det behövs minst 70 % kvinnor i politiken de närmaste tio åren för att man skall kunna ändra färdriktningen

så att jämställdhet och ekologi blir just de två bärande temana.

Prot.
1996/97:6
~~26 september~~

Anf. 26 Arbetsmarknadsminister
MARGARETA WINBERG (s):

Herr talman! Jag förstår att Ewa Larsson syftar på en intervju som är gjord i tidningen Jämsides, där jag fritt har spånat över utvecklingen framöver och bl.a. säger att det nog vore klokt om kvinnorna inte bara var 50 %, utan fler, t.ex. 70 % för att vi skall få en utveckling åt det håll som jag tycker är bra. Svaret på frågan skulle kort och gott kunna vara ja.

EU:s byråkrati

Anf. 27 LENNART DALÉUS (c):

Herr talman! När Sverige gick med i EU fanns det bland dem som var kritiska mot medlemskapet synpunkter på många av sakområdena och EU:s hantering av dem. På många av de områdena har ju Sverige nu börjat utarbeta en strategi för en förändring. Det gäller t.ex. på jordbruksområdet där en svensk statlig kommitté arbetar med att utarbeta en svensk strategi för en förändring av EU:s jordbrukspolitik.

En annan fråga som var utsatt för kritik var också det som man, litet vårdslöst, brukar kalla för EU:s byråkrati. Jag undrar om statsrådet Björn von Sydow kan säga om det finns någon utarbetad tydliggjord svensk strategi för en förändring och förbättring av EU:s administration och, som det heter, byråkrati. Om det inte är på det sättet, är Björn von Sydow då beredd att medverka till att utarbeta en tydlig markerad sådan?

Anf. 28 Statsrådet BJÖRN VON
SYDOW (s):

Herr talman! Det faller under utrikesministerns ansvarsområde att svara för hur Sverige arbetar när det gäller EU:s institutioner. Därför har jag inte kunskapen för att svara på hur det ligger till. Jag avstår därför från att svara på frågan.

frågestund

Anf. 29 LENNART FREMLING (fp):

Herr talman! Jag vill fråga arbetsmarknadsmnistern hur ärendet har förberetts angående de statliga jobb som skall förläggas till Söderhamn. Har man gjort tillräckliga utredningar så att man väljer ut de statliga tjänster som på lång sikt kan fungera effektivast från Söderhamn? När det gäller exempelvis Skogsvårdsstyrelsen, som nu finns i Falun, undrar jag hur man har värderat de långa bilresor som behövs för att komma till skogarna i Malung, Vansbro och Älvdalen.

Anf. 30 Näringsminister ANDERS
SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Jag svarar på den här frågan eftersom jag har haft beredningsansvaret i regeringen.

Det vi har bestämt oss för i regeringen är att ta fram arbetsplatser motsvarande de jobb som försvinner i Söderhamn. Vi har också bildat en arbetsgrupp med statssekreterare i berörda departement som arbetar fram förslagen. På några områden kunde vi redan tidigare presentera vad vi ville göra. Ett sådan är Skogsvårdsstyrelsens organisation. Vår avsikt är att föra ihop Skogsvårdsstyrelsens regionala organisationer för att kunna behålla verksamheten ute i skogen och ute i kommunerna där man träffar skogsägarna. Därför kommer besparingarna i Skogsstyrelsens och Skogsvårdsstyrelsens organisationer att ske på den regionala och den nationella nivån. Vi vill säkra verksamheten ute i bygderna.

Det är min uppfattning att det inte alltid är givet att den regionala organisationen skall ligga i residensstäderna. Det går utmärkt att förlägga just den typ av verksamhet som vi här talar om till mindre orter utanför residensorten. Söderhamn är en lämplig ort när det gäller den region som berörs, nämligen Gävle-Falun-regionen. Det kommer också att bli på det sättet.

Anf. 31 LENNART FREMLING (fp):

Herr talman! Jag uppfattar svaret så, att beslutet om att Söderhamn skall bli huvudort redan är fattat, trots att man inte har tagit fram ett ordentligt underlag för hur mycket resande detta

kommer att innebära. Söderhamn ligger ju vid kanten av detta geografiska område.

Jag säger inte att det måste vara en residensstad, men man kan ju se på orter som ligger i mitten av det geografiska området.

Prot.
1996/97:6
~~26 september~~
frågestund

Anf. 32 Näringsminister ANDERS
SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Först och främst har regeringen sagt att regeringen har för avsikt att föreslå Söderhamn.

Sedan när det gäller lokaliseringsorter för de olika regionkontoren är det inte längre det fysiska avståndet som är avgörande för lokalisering av olika statliga och privata verksamheter.

Glädjande nog investerar näringslivet väldigt mycket i de perifera regionerna. Det är rätt märkligt att just näringslivet klarar denna verksamhet utomordentligt bra. Men när det är fråga om statlig verksamhet framförs ofta argumentationen att det är antalet mil som skall vara avgörande. Det verkar som att några tror att man fortfarande färdas med hästdroska, trots att vi lever i ett samhälle med ny och modern informationsteknik.

Anf. 33 ROLF GUNNARSSON (m):

Herr talman! Jag hade tänkt att ställa en liknande fråga till näringsministern.

Men jag vill bara citera vad tf länsjägmästare i Falun säger med anledning av regeringens besked: "Ett val av Söderhamn som kansliort skulle medföra för verksamheten avsevärt negativa och menliga effekter. Det gäller såväl kontakterna inom organisationen som externt med länsmyndigheter och övriga organisationer och företag."

Jag vill fråga näringsministern om dessa ord gör något intryck på honom.

I pressmeddelandet uttrycktes det hela med att "regeringen avser...". Är det möjligt att statsrådet och departementet tänker om i den här frågan?

Anf. 34 Näringsminister ANDERS
SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Jag har tagit del av pressurklipp med de uttalanden som Rolf Gunnarsson redovisar. Men argumenten är inte på något sätt överraskande. Det är ju de gamla vanliga argumenten. Var och en slåss för sin vattvälling. Regering och

Prot. 1996/97:6
26 september

---

riksdag har ansvar för hela landet. Vi skall försöka att lösa problemen när vissa orter drabbas speciellt hårt. Det kräver att andra orter ställer upp. Falun är en av de orter som vi under tidigare epoker har gjort stora insatser för när man har haft bekymmer.

Argumentationen är inte speciellt övertygande, måste jag säga. Regeringens avsikt är fortfarande att förlägga denna verksamhet till Söderhamn.

Västra Sveriges försvar

Anf. 35 ÅKE CARNERÖ (kd):

Herr talman! Regeringen föreslår i totalförsvarspropositionen en nedläggning av Älvsborgsbrigaden i Borås. Därmed kör man över ÖB:s förslag.

Göteborgsområdet är ett av våra vitala kraftcentra - som det tidigare har uttryckts - när det gäller planeringsinriktningen mot strategiskt överfall. Detta område är mycket viktigt. Det innehåller Nordens största hamn och två flygplatser, vilket är av vital betydelse.

Med tanke på planeringsinriktningen mot strategiskt överfall vill jag fråga: Vilka nya operativa överväganden har regeringen gjort i förhållande till Överbefälhavaren? Har de ekonomiska beräkningarna visat att regeringens förslag blir billigare?

Anf. 36 Försvarsminister THAGE G
PETERSON (s):

Herr talman! Åke Carnerö ställde två frågor. Det är politikerna i denna kammare och regeringen som har det slutliga ansvaret för försvarspolitik och säkerhetspolitiken. Det kan varken regering eller riksdag springa ifrån.

Överbefälhavaren är en myndighetschef som fick i uppdrag att lägga fram ett förslag som regeringen har granskat och gjort vissa förändringar i. Men det är inte fråga om några militäroperativa eller militärstrategiska förändringar. På de punkterna har regeringen följt ÖB:s förslag.

Jag har ibland litet svårt att förstå de folkvalda representanter i denna kammare som vill devalvera sin demokratiska uppgift genom att överlämna frågan om vårt folks trygghet och oberoende till myndigheter. Vi som ledamöter av

denna kammare måste ha det slutliga ansvaret och också ta det. Sedan får vi i de allmänna valen redovisa för folket hur vi har lyckats.

Halmstad ligger på västkusten och tillhör västra Sverige. Därmed finns det en stark utvecklingsbar garnison för västra Sveriges försvar, enligt regeringens förslag. Den marina utbildningsverksamheten bevaras i västra Sverige. På den punkten har regeringen gått ifrån ÖB:s förslag till fördel för västra Sverige. Jag har i helikopterfrågan klart markerat att västra Sveriges behov av helikopterräddningsverksamhet måste klaras. Som enda plats har jag i försvarspropositionen pekat ut Säve.

Det är alltså en betydande ekonomisk besparing att ha kvar Halmstadsalternativet mot Borås-Ystads-alternativet, vilket i sin tur innebar en flyttning av K 3 från Karlsborg till Borås. Besparingen uppgår till 34 miljoner kronor per år eller 170 miljoner kronor under hela försvarsbeslutsperioden. Detta har varit starkt bidragande till att Halmstadsalternativet har valts.

Herr talman! Regeringens förslag när det gäller västra Sveriges försvar är som helhetslösning väldigt starkt. Befolkningen i västra Sverige borde vara utomordentligt nöjd med det.

Anf. 37 ÅKE CARNERÖ (kd):

Herr talman! Givetvis skall regering och riksdag ta sitt ansvar när det gäller utformningen av försvaret. Det var därför som jag betonade planeringsinriktningen mot strategiskt överfall och de militäroperativa bedömningarna. Då behöver kraftcentret Göteborg ett näraliggande omedelbart skydd i händelse av att det otäcka som vi planerar utifrån skulle inträffa. Det är i denna belysning som min fråga skall ses.

Borås ligger naturligtvis närmare detta vitala område än Halmstad.

Anf. 38 Försvarsminister THAGE G PETERSON (s):

Herr talman! Jag håller med Åke Carnerö om att västra Sverige inklusive rikets andra stad skall ha både ett starkt försvar och en militär utbildningsplattform. Men lika litet som man kan se Stockholmsområdet som ett litet område kan man göra det med Göteborg, utan man får se till västra Sverige.

Prot.
1996/97:6
~~26 september~~

Jag är medveten om att i mil räknat ligger Borås något närmare Göteborgs centrum än vad Halmstad gör. Men Halmstad ligger likväl på västkusten och kan där- *frågestund* med ingå i försvaret och vara utbildningsplattform för västra Sverige.

I motsats till Överbefälhavarens förslag behålls den marina utbildningsplattformen för amfibieutbildning liksom en mycket klar skrivning om en fortsatt helikopterverksamhet. Det förslag som regeringen nu har lagt på riksdagens bord tillgodoser mycket väl de krav som Åke Carnerö ställer.

Svensk formgivning

Anf. 39 INGER LUNDBERG (s):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga till näringsministern.

Vi har nu fått ta del av kulturpropositionen. Efter många tysta år uttalas äntligen en tydlig regeringsambition att utveckla formgivning och svensk design.

Jag vill fråga näringsministern om Näringsdepartementet också kommer att göra aktiva insatser för att svensk form och svensk design skall kunna bli tillväxtskapande faktorer.

Anf. 40 Näringsminister ANDERS
SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Just nu pågår en översyn av hela Industriforskningsinstitutet och dess organisation, vilken görs av en särskild statlig kommitté. Till detta kommer att forskningspropositionen just är framlagd. I propositionen betonas tydligt att forskningen skall komma till nytta, dvs. att det skall vara en starkare koppling mellan den akademiska världen och industrin. Detta tillsammans gör att forskningen nu kommer att bli mer inriktad på att lösa vårt största problem, nämligen arbetslösheten. I vad mån detta kommer att innebära särskilda satsningar på formgivning och design är det ännu för tidigt att uttala sig om. Det blir en senare process som ett resultat av forskningspropositionen och den översyn som nu görs av Industriforskningsinstitutet.

Yttrandefrihet för EU-tjänstemän

Anf. 41 HENRIK S JÄRREL (m):

Herr talman! Jag har en allmänpolitisk fråga till Thage G Peterson.

Den svenske biträdande generaldirektören inom EU-kommissionen, Magnus Lemmel, har ju som bekant av kommissionen belagts med munkavle sedan han i en öppen hjärtig intervju delvis har kritiserat EU:s byråkrati, vilken i vissa stycken synes vara trög och ineffektiv på ett sätt som menligt inverkar på möjligheterna att uppnå målen med det närmare Europasamarbetet. Här hamnar alltså svensk yttrandefrihetsrättslig och förvaltningsrättslig tradition på bekymmersam kollisionskurs med vad som för närvarande tycks vara förhärskande inom EU.

Vad har den svenska regeringen över huvud taget gjort hittills och hur långt ämnar den sträcka sig för att värna om öppenhet och yttrandefrihet, t.ex. för enskilda EU-tjänstemän? Vad gör regeringen för att verkningsfullt driva på ett effektivare och billigare arbetssätt inom EU?

Anf. 42 Försvarsminister THAGE G PETERSON (s):

Herr talman! Henrik S Järrels fråga var ingen utpräglad allmänpolitisk fråga. Den tillhör klart utrikesministerns verksamhetsområde. Dessutom borde den kanske också ställas i EU-parlamentet, eftersom den gäller EU:s interna arbete.

Därför, herr talman, får Henrik S Järrel ha frågan kvar i fickan till dess att utrikesministern finns här för att svara på frågor. Jag skall förvarna henne om att det kommer att ställas en sådan fråga, så att det kan bli ett förbättrat svar.

Anf. 43 HENRIK S JÄRREL (m):

Herr talman! Jag trodde att konstitutionsutskottets f.d. ordförande möjligen kunde ha någon synpunkt i yttrandefrihetsrättsliga frågor.

Anf. 44 Försvarsminister THAGE G PETERSON (s):

Herr talman! Just därför att jag tidigare har varit KU:s ordförande skall jag vara mycket försiktig med uttalanden på områden som inte enligt grundlagen är mitt ansvarsområde. Jag känner till hur KU följer statsrådets olika uttalanden, och jag längtar inte precis efter ett KU-förhör. Där-

Prot.

1996/97:6

~~26 september~~

för finns det ytterligare en anledning för mig att inte svara på Henrik S Järrels fråga.

Fukt- och mögelskador

Anf. 45 PER LAGER (mp):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga om fukt- och mögelskador i småhus till statsrådet Jörgen Andersson.

Småhusskadenämnden fick 40 miljoner kronor genom den RAS-överenskommelse som regeringen och Miljöpartiet träffade 1995, för att kunna ge 20 % i lindring av självrisken vid fukt- och mögelskador i äldre småhus. Just den höga självrisken är ofta ett hinder för att åtgärda den här typen av problem. Vi vet att vart tionde småhus i dag beräknas ha fukt- och mögelskador.

När ansökningstiden för specialbidraget går ut den 1 oktober har bara 20 miljoner kronor utnyttjats, dvs. hälften. Jag skulle vilja ha en kommentar till den uppkomna situationen av statsrådet. Jag vet att regeringen har tillsatt en enmansutredning, som fram till oktober nästa år skall titta närmare på problemen.

Jag vill i detta sammanhang ställa ytterligare en fråga. Är det inte så, att självrisken helt enkelt borde sänkas? Den är för hög. Varför kan man inte föreslå 50 % i självrisk?

Anf. 46 Inrikesminister
ANDERSSON (s):

JÖRGEN

Herr talman! Jag är inte i dag beredd att uttala mig om självriskens storlek. Det är av sakliga skäl men också på grund av att det pågår en enmansutredning, som Per Lager mycket riktigt informerade kammaren om. Jag vill avvakta vad enmansutredaren kommer fram till innan jag är beredd att ha någon närmare uppfattning i frågan.

Halvledartillverkning

Anf. 47 OWE HELLBERG (v):

Herr talman! Jag har en fråga till näringsminister Anders Sundström.

Sandvikens kommun har gjort en förstudie om möjligheten att etablera en halvledarfabrik för

mikrochipstillverkning. Detta är en bransch som har en enorm tillväxtpotential. Man räknar med att det inom en snar framtid kommer att byggas 100-200 fabriker av den här typen i världen. För att en satsning skall komma till stånd krävs troligtvis en rejäl statlig investering. Min fråga till ministern är: Hur tänker ministern arbeta vidare med detta projekt? Såvitt jag vet ligger förstudien på departementet.

Prot.
1996/97:6
~~26 september~~
frågestund

Anf. 48 Näringsminister ANDERS
SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Jag skall på fredag eftermiddag ta emot information av dem som har arbetat fram en rapport om just halvledartillverkningen. Jag vill samtidigt säga att statens möjligheter att engagera sig i detta och gå in med olika typer av stöd begränsas av de stödregler som denna kammare har beslutat om samt också av de regler som finns inom EU.

Anf. 49 OWE HELLBERG (v):

Herr talman! Eftersom detta är en framtidsbransch hoppas jag att saneringen av statsfinanserna inte får gå före ett sådant här projekt, om det nu är möjligt att genomföra enligt EU:s regler. Om projektet så småningom skulle bli av, är ministern då beredd att förordna Sandviken som etableringsort?

Anf. 50 Näringsminister ANDERS
SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Detta är inte en fråga för regeringen. Det är ju fråga om ett enskilt företagsprojekt som drivs uppe i Sandviken. Vad regeringen kan komma att göra är att ta ställning till eventuella stöd, vilka i huvudsak är baserade på de regionalpolitiska stöden - det är ju dessa former av stöd som finns. Denna fråga kommer vi väl så småningom att ställas inför. Men vi har medverkat till att en studie av verksamheten har gjorts, och den kommer jag att få information om på fredag eftermiddag.

Östasiatiska museet

Anf. 51 KARIN FALKMER (m):

Prot. 1996/97:6
26 september

Herr talman! Jag är ordförande i Svensk-japanska parlamentarikerförbundet.

Regeringens förslag att flytta Östasiatiska museet till Göteborg har väckt mycket starka känslor, inte minst hos alla dem i Sverige som har goda kontakter med Asien och inte minst hos dem som har placerat eller skänkt samlingar till detta museum och som inte har blivit tillfrågade. Förslaget är djupt olyckligt, och det ger helt felaktiga signaler till denna viktiga del av världen.

Sverige ansöker nu om att få en plats i FN:s säkerhetsråd. Samtidigt sänder Sverige signaler till de asiatiska länderna, signaler som underminerar Sveriges renommé i denna viktiga del av världen.

Jag vill fråga regeringen: Vad tänker regeringen göra för att snabbt reparera skadorna?

Anf. 52 Näringsminister ANDERS
SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Jag kan besvara frågan, eftersom den har en viss regionalpolitisk betydelse.

Jag tror kanske inte att frågan om var vi förlägger museerna i Sverige får så väldigt stor betydelse för vår kandidatur till FN:s säkerhetsråd. Det är kanske att något överdriva betydelsen av vår museipolitik. Jag tror nog att det är rätt viktigt att vi även här försöker att fördela resurserna över landet. Vi har en stark koncentration av stöd för kultursatsningar i huvudstaden och samma starka koncentration av forskningsresurser till de tre största regionerna. Det är klokt att satsa resurser också på Göteborgsregionen, som har en lång tradition och länge har varit aktivt på detta område. Jag har inte uppfattat att vårt förslag har väckt starka reaktioner i Asien.

Anf. 53 KARIN FALKMER (m):

Herr talman! Med förlov sagt blir jag bekymrad när jag hör att Anders Sundström över huvud taget inte förstår problemet. Detta museum är väl känt i Asien. Det har väldigt hög kvalitet och anses vara en klenod. 90 % av samlingarna har skänkts till museet. En flyttning av detta museum från huvudstaden upplevs av många i de asiatiska länderna som hart när en förolämpning.

Den här frågan har flera dimensioner. Den handlar inte bara om Sveriges renommé bland Asi-

ens länder inför ansökan om en plats i FN:s säkerhetsråd, den har också eventuellt handelspolitiska följder. Jag vill bolla frågan vidare med en förhoppning om att vår handelsminister kanske förstår problemets vidd bättre. Jag vill fråga handelsministern: Är det, med tanke på Sveriges relationer till de asiatiska länderna, värt att genomföra ett sådant hugskott - som det här förefaller mig att vara - som att bara flytta ett museum från huvudstaden till någon annanstans i Sverige? Är det värt att förstöra relationerna mellan Sverige och den viktiga del av världen som Asien är?

Prot.
1996/97:6
~~26 september~~
frågestund

Anf. 54 Näringsminister ANDERS
SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Jag fortsätter att å regeringens vägnar svara på den här frågan. Först och främst är det inte fråga om att lägga ned något museum, utan det är fråga om att flytta ett museum. Ni måste förstå att det ni nu säger, Karin Falkmer, nästan ger det här ett löjets skimmer. Tror man att detta att Sverige, ett litet land som Sverige, satsar nya resurser på ett museum som binder ihop Sverige med Asien skulle leda till allvarliga störningar i handeln mellan Sverige och Asien och till allvarliga störningar när det gäller möjligheten att komma med i FN:s säkerhetsråd, då är man naturligtvis engagerad i sin fråga, men man har, faktiskt, tappat proportionerna.

Anf. 55 ELISA ABASCAL REYES (mp):

Herr talman! Det här gäller också museiflytten. Eftersom Anders Sundström tog upp det regionalpolitiska perspektivet, skulle jag vilja fråga honom vilka de regionalpolitiska vinsterna är med att flytta fyra fristående enheter och slå samman dem till en centraliserad. Gagnar det hela landet?

Det har ju varit så, regionalpolitiskt sett, att inte minst etnografisk och antropologisk kultur har nått ut till resten av landet via vandringsutställningar. Vore det inte mer befogat att göra en regionalpolitisk satsning genom att öka just utställningsanslaget i stället för att centralisera?

Anders Sundström säger också att det inte är fråga om någon nedläggning. Kan regeringen i dag ge något som helst ekonomiskt underlag som visar

att detta inte kommer att innebära en stark begränsning av de fyra museernas, framför allt de tre stora nationella museernas, verksamhet? Det finns t.ex. ingen lokal att förvara alla saker i. Dessutom har Folkets Museum Etnografiska precis flyttat, vilket gör att föremål är i ett väldigt känsligt skick och inte kan flyttas igen. Då undrar jag om det inte är befogat att ställa frågan: Innebär inte detta en stark begränsning av verksamheten?

Anf. 56 Näringsminister ANDERS
SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Nu börjar vi röra oss väldigt långt in i kulturpolitiken. Jag anser nog att det är lämpligast att den frågan ställs till kulturminister Marita Ulvskog. Även den frågan kan alltså vara kvar i fickan.

Jag tyckte däremot att jag kunde svara på den mer principiella frågan om fördelning av kulturresurser över landet. Det är faktiskt en rimlig fråga att diskutera hur vi fördelar kultur- och forskningsresurser över landet. Det är till fördel för Sverige om vi fördelar dem på ett jämnare sätt. I övrigt vill jag hänvisa till kulturministern.

Ersättning till skadade i utlandsstyrkan

Anf. 57 JAN JENNEHAG (v):

Herr talman! Jag har en fråga till försvarsministern. Det gäller skadade i utlandsstyrkan. I totalförsvarspropositionen konstaterar regeringen mellan raderna att nuvarande regelverk minst sagt är otillfredsställande, och att det skall ses över. Vi är alla överens om det nödvändiga i detta.

En ny ordning förutsätts inte fordra riksdagsbeslut och skall börja gälla från den 1 januari 1997. Naturligtvis har regeringen en tidsplan för arbetet. När får de skadade och deras anhöriga veta vad som kommer att gälla? Om de nya reglerna blir dåliga finns ju dessutom risken att riksdagen tvingas fatta ett beslut, och ett sådant kan väl rimligtvis komma först hösten 1997? Det som möjligen är tanken med regeringens handläggning av detta är att förordnings- och regeländringar går snabbare att genomföra än om man för fram

frågan i propositionen. Men i detta fall undrar jag om så verkligen blir fallet. Sammanfattningsvis: När får vi veta vad de nya reglerna innehåller?
frågestund

Prot.
1996/97:6
~~26 september~~

Anf. 58 Försvarsminister THAGE G
PETERSON (s):

Herr talman! Jag har haft denna fråga uppe i kammaren tidigare. Jag har personligen engagerat mig mycket starkt i denna fråga, och avdelat folk på Försvarsdepartementet som håller i den. De har fått ett enda direktiv: Att se till att vi får fram bra regler. Jag har personligen diskuterat med Försvarsmakten för att vi skall kunna få regler som vi är nöjda med. Jag utgår från att det inte skall bli några dåliga regler, utan bra lösningar. Jag har vid ett samtal i dag på lunchen försäkrat mig om att arbetet fortgår på Försvarsdepartementet och om att den redovisning som gjorts i propositionen också skall kunna föras fram till ett beslut. Försvarsutskottet skall under hösten få en fyllig redovisning av detta arbete.

Anf. 59 JAN JENNEHAG (v):

Herr talman! I begreppet bra regler ingår också enligt min mening att man ser över frågorna om tredjemanskostnader. Huvudregeln i svensk skadeståndsrätt är att tredjemanskostnaden inte ersätts, och som tredje man kan man räkna anhöriga. Anhöriga som deltar i vården av den skadade har dålig rätt till bidrag. Resekostnader ersätts i praktiken inte, förlorad arbetsinkomst ersätts inte. Många anhöriga har själva behov av vård, t.ex. av psykologhjälp. Kungafonden kan i vissa fall ersätta, men det är ingen rättighet utan en osäker möjlighet. Hur kommer de nya reglerna att förändra de anhörigas situation?

Anf. 60 Försvarsminister THAGE G
PETERSON (s):

Herr talman! I mina direktiv för detta arbete är det klart utsagt att vi skall ta upp varje fråga som finns på bordet. I den mån Jan Jennehags frågor inte finns där nu är jag tacksam för att få dem.

frågestund

Anf. 61 ANNIKA NORDGREN (mp):

Herr talman! Många långsiktigt viktigare frågor än förbandsplaceringar kommer ofta i skymundan i den rädsla-mitt-regemente-hysteri som råder. Jag vill lyfta fram miljöfrågorna inom Försvarsmakten, och jag vill fråga försvarsministern om regeringen när det gäller lokaliseringar har tagit konsekvenserna av riksdagens beslut om att miljöförstöring är ett säkerhetspolitiskt hot. Har miljöfrågorna i något fall fått avgöra lokaliseringen av förband?

Jag vill också ställa en fråga till försvarsministern om bullernivåer. Vilken bullernivå anser försvarsministern och Försvarsdepartementet skall gälla? Försvarsmakten har ju överklagat Naturvårdsverkets och Koncessionsnämndens nivå. De vill ha 90 dB, och Försvarsmakten vill ha 100 dB.

Anf. 62 Försvarsminister THAGE G
PETERSON (s):

Herr talman! Annika Nordgren känner mycket väl till det arbete som jag personligen har lagt ned på försvaret och miljöfrågorna. Det ledde fram till en särskild internationell miljökonferens i Linköping. Regeringen anser att det förslag till en miljöstrategi för försvaret som FOA fick i uppdrag att lämna är en bra grund för det fortsatta miljöarbetet. Av detta program framgår det att det långsiktiga målet bör vara ett ekologiskt uthålligt försvar.

Jag har också mycket klart sagt att det är angeläget att Försvarsmakten sanerar miljöfarliga lämningar och att Försvarsmakten tillsammans med Naturvårdsverket nu går vidare i fråga om den inventering och den riskbedömning som har gjorts. Försvaret har också här utarbetat en saneringsplan. Försvarsmakten har också fått klart för sig att det gäller att verkligen se till att militära resurser ställs till förfogande vid stora fredstida miljöolyckor.

Det här är alltså ett område som det nu under senare tid har hänt väldigt mycket på. I för-

svarspropositionen har när det gäller civila hot och risker också miljöolyckorna förts in i bilden - något som Annika Nordgren väl vet. Det var en orsak till att regeringen valde att ha kvar en militär beredskap på Gotland att vi skulle kunna möta de civila hot och risker som finns i Östersjön och som kan komma att uppträda där. Inte minst gäller det miljöolyckor och miljöskador.

Sammantaget vill jag alltså säga att detta är ett av de områden där regeringen och Försvarsdepartementet har tagit ett ordentligt grepp om frågan. Jag tror också att Annika Nordgren egentligen är ganska nöjd med de åtgärder som har vidtagits.

Anf. 63 ANNIKA NORDGREN (mp):

Herr talman! Rapporten från FOA som försvarsministern just hänvisade till är mycket bra. I propositionen hänvisas det tyvärr i litet för många avseenden till att beredning pågår när det gäller FOA:s konkreta förslag. FOA säger i rapporten att miljöfrågor skall få ha påverkan på lokalisering, men också på avvägningar mellan resurstilldelning till militären och andra sektorer i samhället.

Återigen blir min fråga: Har de intentioner som försvarsministern visar fått påverka något lokaliseringsbeslut inför försvarspropositionen?

Jag vill också gärna ha svar på frågan jag ställde om bullergränserna.

Anf. 64 Försvarsminister THAGE G
PETERSON (s):

Herr talman! Jag pekade just på Gotland, där bevarandet av den militära närvaron ligger på en högre nivå än vad Försvarsmakten har tänkt sig. De civila hoten och riskerna finns med i bedömningen där. Det är oerhört viktigt att vi gör klart för oss att mot Sverige finns inte bara militära hot och risker, utan också civila.

Det finns frågor som handlar om terrorism och kriminalitet men också om miljöskador och miljöolyckor. Dessa är inte minst en följd av den ökade trafiken med dåligt tonnage på havet, och exempel på vad den kan innebära för Sverige. För Gotlands del har alltså miljöbedömningarna också funnits med i bilden.

Anf. 65 TREDJE VICE TALMANNEN:

Prot.
1996/97:6
~~26 september~~

Därmed är frågestunden slut. Jag beklagar att det inte har funnits tillfälle för alla att ställa frågor denna gång. Jag tackar regeringens företrädare för deras medverkan.

**5 § Meddelande om partiledardebatten
onsdagen den 9 oktober**

Tredje vice talmannen meddelade att debattregler för partiledardebatten *onsdagen den 9 oktober kl. 9.00* delats ut till kammarens ledamöter.

6 § Anmälan om utskottens presidier

Prot.
1996/97:6
~~26 september~~

Tredje vice talmannen meddelade att till ordförande respektive vice ordförande i utskotten hade valts följande ledamöter:

konstitutionsutskottet

Birgit Friggebo (fp) ordförande

Kurt Ove Johansson (s) vice ordförande

finansutskottet

Jan Bergqvist (s) ordförande

Per-Ola Eriksson (c) vice ordförande

skatteutskottet

Lars Hedfors (s) ordförande

Bo Lundgren (m) vice ordförande

justitieutskottet

Gun Hellsvik (m) ordförande

Lars-Erik Lövdén (s) vice ordförande

lagutskottet

Agne Hansson (c) ordförande

Anita Persson (s) vice ordförande

utrikesutskottet

Viola Furubjelke (s) ordförande

Göran Lennmarker (m) vice ordförande

försvarsutskottet

Arne Andersson (m) ordförande

Britt Bohlin (s) vice ordförande

socialförsäkringsutskottet

Börje Nilsson (s) ordförande

Gullan Lindblad (m) vice ordförande

socialutskottet

Sten Svensson (m) ordförande

Ingrid Andersson (s) vice ordförande

kulturutskottet

Åke Gustavsson (s) ordförande

Elisabeth Fleetwood (m) vice ordförande

utbildningsutskottet

Jan Björkman (s) ordförande

Beatrice Ask (m) vice ordförande

trafikutskottet
Monica Öhman (s) *ordförande*
Per Westerberg (m) *vice ordförande*

jordbruksutskottet
Lennart Daléus (c) *ordförande*
Sinikka Bohlin (s) *vice ordförande*

näringsutskottet
Birgitta Johansson (s) *ordförande*
Tredje vice talman
Christer Eirefelt (fp) *vice ordförande*

arbetsmarknadsutskottet
Johnny Ahlqvist (s) *ordförande*
Elver Jonsson (fp) *vice ordförande*

bostadsutskottet
Knut Billing (m) *ordförande*
Lennart Nilsson (s) *vice ordförande*

7 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
1996/97:23 till konstitutionsutskottet

Motioner
1996/97:U1-U4 till utrikesutskottet
1996/97:Sk1-Sk6 till skatteutskottet
1996/97:U5 till utrikesutskottet

8 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Propositioner
1996/97:25 Svensk migrationspolitik i globalt
perspektiv
1996/97:35 Ett nytt system för ekonomisk utjämn-
ing inom Svenska kyrkan

Skrivelse
1996/97:20 1996 års redogörelse för företag med
statligt ägande

9 § Anmälan om interpellationer

Prot.
1996/97:6
~~26 september~~

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 24 september

1996/97:6 av *Mats Odell* (kd) till finansministern
Lönebildningen

den 25 september

1996/97:7 av *Sten Andersson* (m) till justitieministern

Nazism och kommunism

1996/97:8 av *Per Lager* (mp) till utrikesministern

Frigivning av Mordechai Vanunu

1996/97:9 av *Per Lager* (mp) till inrikesministern

Kontrollen av ventilationssystemens funktion

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll onsdagen den 2 oktober.

10 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 24 september

1996/97:13 av *My Persson* (m) till försvarsministern

Helikopterförbandsorganisationen

den 25 september

1996/97:14 av *Maggi Mikaelsson* (v) till miljöministern

Triklloretylen

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll onsdagen den 2 oktober.

11 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att följande skriftliga svar på frågor inkommit

den 25 september

1995/96:718 av *Eva Goës* (mp) till miljöministern

Kärnavfall

1996/97:1 av *Eva Goës* (mp) till utrikesministern

Stöd till kärnforskning för civilt bruk i öst

1996/97:3 av *Sonja Fransson* (s) till kulturministern

Kommunala musikskolan

1996/97:6 av *Rune Berglund* (s) till jordbruksministern

Försäljningar av skogsfastigheter inom samernas renbetesområde

1996/97:7 av *Lena Klevenås* (s) till justitieministern

Domstolsväsendets organisation

1996/97:8 av *Marie Wilén* (c) till statsministern

Representationen i offentliga utredningar och kommittéer

1996/97:9 av *Maggi Mikaelsson* (v) till miljöministern

EU:s stöd till miljöorganisationer

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll onsdagen den 2 oktober.

12 § Kammaren åtskildes kl. 15.04.

Förhandlingarna leddes av tredje vice talmanen.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Barbro Nordström

Prot.
1996/97:6
~~26 september~~

Innehållsförteckning

Välkomstord	1
Anf. 1 TREDJE VICE TALMANNEN	1
1 § Justering av protokoll	1
2 § Avsägelse	1
3 § Anmälan om kompletteringsval till socialutskottet och trafikutskottet	1
4 § Frågestund	2
Anf. 2 TREDJE VICE TALMANNEN	2
<i>Försvarspolitik</i>	2
Anf. 3 ARNE ANDERSSON (m).....	2
Anf. 4 Försvarsminister THAGE G PETERSON (s)	3
Anf. 5 ARNE ANDERSSON (m).....	3
Anf. 6 Försvarsminister THAGE G PETERSON (s)	4
Anf. 7 ARNE ANDERSSON (m).....	5
Anf. 8 Försvarsminister THAGE G PETERSON (s)	5
Anf. 9 BERTIL PERSSON (m)	5
Anf. 10 Försvarsminister THAGE G PETERSON (s)	6
Anf. 11 BERTIL PERSSON (m)	6
Anf. 12 Försvarsminister THAGE G PETERSON (s)	7
<i>Åtgärder mot arbetslösheten</i>	7
Anf. 13 KARIN STARRIN (c)	7
Anf. 14 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	8
Anf. 15 KARIN STARRIN (c)	8
Anf. 16 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	9
<i>Nordbanken</i>	9
Anf. 17 PER ROSENGREN (v)	9
Anf. 18 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	9
Anf. 19 PER ROSENGREN (v)	9

Anf. 20 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	10
<i>Samhall</i>	11
Anf. 21 BO NILSSON (s).....	11
Anf. 22 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	11
Anf. 23 BO NILSSON (s).....	11
Anf. 24 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	12
<i>Jämställdhet och ekologi</i>	12
Anf. 25 EWA LARSSON (mp).....	12
Anf. 26 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	13
<i>EU:s byråkrati</i>	13
Anf. 27 LENNART DALEUS (c)	13
Anf. 28 Statsrådet BJÖRN VON SYDOW (s).....	13
<i>Statliga tjänster i Söderhamn</i>	14
Anf. 29 LENNART FREMLING (fp)	14
Anf. 30 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	14
Anf. 31 LENNART FREMLING (fp)	14
Anf. 32 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	15
Anf. 33 ROLF GUNNARSSON (m).....	15
Anf. 34 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	15
<i>Västra Sveriges försvar</i>	16
Anf. 35 ÅKE CARNERÖ (kd).....	16
Anf. 36 Försvarsminister THAGE G PETERSON (s).....	16
Anf. 37 ÅKE CARNERÖ (kd).....	17
Anf. 38 Försvarsminister THAGE G PETERSON (s).....	17
<i>Svensk formgivning</i>	18
Anf. 39 INGER LUNDBERG (s)	18
Anf. 40 Näringsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	18
<i>Yttrandefrihet för EU-tjänstemän</i>	18
Anf. 41 HENRIK S JÄRREL (m)	19
Anf. 42 Försvarsminister THAGE G PETERSON (s).....	19
Anf. 43 HENRIK S JÄRREL (m)	19

Anf. 44 Försvarsminister THAGE G	
PETERSON (s)	19
<i>Fukt- och mögelskador</i>	20
Anf. 45 PER LAGER (mp)	20
Anf. 46 Inrikesminister JÖRGEN	
ANDERSSON (s)	20
<i>Halvledartillverkning</i>	20
Anf. 47 OWE HELLBERG (v)	20
Anf. 48 Näringsminister ANDERS	
SUNDSTRÖM (s)	21
Anf. 49 OWE HELLBERG (v)	21
Anf. 50 Näringsminister ANDERS	
SUNDSTRÖM (s)	21
<i>Östasiatiska museet</i>	21
Anf. 51 KARIN FALKMER (m)	21
Anf. 52 Näringsminister ANDERS	
SUNDSTRÖM (s)	22
Anf. 53 KARIN FALKMER (m)	22
Anf. 54 Näringsminister ANDERS	
SUNDSTRÖM (s)	23
Anf. 55 ELISA ABASCAL REYES (mp)	23
Anf. 56 Näringsminister ANDERS	
SUNDSTRÖM (s)	24
<i>Ersättning till skadade i utlandsstyrkan</i>	24
Anf. 57 JAN JENNEHAG (v)	24
Anf. 58 Försvarsminister THAGE G	
PETERSON (s)	25
Anf. 59 JAN JENNEHAG (v)	25
Anf. 60 Försvarsminister THAGE G	
PETERSON (s)	25
<i>Försvaret och miljöarbetet</i>	26
Anf. 61 ANNIKA NORDGREN (mp)	26
Anf. 62 Försvarsminister THAGE G	
PETERSON (s)	26
Anf. 63 ANNIKA NORDGREN (mp)	27
Anf. 64 Försvarsminister THAGE G	
PETERSON (s)	27
Anf. 65 TREDJE VICE TALMANNEN	27
5 § Meddelande om partiledardebatten onsdagen den	
9 oktober	28
6 § Anmälan om utskottens presidier	29
7 § Hänvisning av ärenden till utskott	30

8 § Bordläggning	30
9 § Anmälan om interpellationer	31
10 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	31
11 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	32
12 § Kammaren åtskildes kl. 15.04.	32

Prot.
1996/97:6
~~26 september~~